



NEMZETI ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI HIVATAL

Kiskultúrás engedélyezések, ToBRFV jelenlegi helyzete Magyarországon

Szűcs Csaba

Növényvédelmi és Borászati Igazgatóság
igazgató

Mórahalom, 2023.06.02.

2. Adatvagyon-gazdálkodásért és stratégiáért felelős elnökhelyettes irányítása alá tartozó igazgatóságok

4.3. Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság

- 4.3.1. Fenntartható Gazdálkodás Osztály,
- 4.3.2. Növény-egészségügyi Osztály,
- 4.3.3. Ellenőrzési Osztály,
- 4.3.4. Növényvédő szer és Termésmnövelő anyag Értékelési Osztály,
- 4.3.5. Növényvédő szer és Termésmnövelő anyag Engedélyezési Osztály.

2.3. Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság:

- 2.3.1. Fenntartható Gazdálkodás Osztály,
- 2.3.2. Termelői Nyilvántartások Osztály,
- 2.3.3. Növénytermesztési Nyilvántartási Osztály,
- 2.3.4. Fajtakísérleti Koordinációs Osztály,
- 2.3.5. Szántóföldi Fajtakísérleti Osztály,
- 2.3.6. Kertészeti Fajtakísérleti Osztály,
- 2.3.7. Vetőmag Felügyeleti Osztály,
- 2.3.8. Erdészeti Szaporítóanyag Felügyeleti Osztály,
- 2.3.9. Kertészeti Szaporítóanyag Felügyeleti Osztály.

4.4. Borászati és Alkoholos Italok Igazgatóság

- 4.4.1. Bor és Alkoholos Ital Ellenőrzési Osztály,
- 4.4.2. Borászati Hatósági Osztály,
- 4.4.3. Alkoholos Ital Hatósági Osztály,
- 4.4.4. Minőség- és Eredetvédelmi Osztály.

4. Élelmiszerlánc-biztonsági és ellenőrzési elnökhelyettes irányítása alá tartozó igazgatóságok

4.2. Általános Ellenőrzési Igazgatóság:

- 4.2.1. Élelmiszerlánc Termék Ellenőrzési Osztály,
- 4.2.2. Borászati és Alkoholos Italok Ellenőrzési Osztály,
- 4.2.3. Tisztességtelen Forgalmazói Magatartást Ellenőrző Osztály,
- 4.2.4. Halóri Szolgálat,
- 4.2.5. Export Létesítmény Felügyeleti Osztály.

4.5. Növényvédelmi és Borászati Igazgatóság:

- 4.5.1. Növényvédelmi Osztály,
- 4.5.2. Növényvédő szer és Termésmnövelő anyag Értékelési Osztály,
- 4.5.3. Növényvédő szer és Termésmnövelő anyag Engedélyezési Osztály,
- 4.5.4. Borászati Hatósági Osztály,
- 4.5.5. Alkoholos Ital Hatósági Osztály.

Szükséghelyzeti engedélyek

Cél a kiadott Szükséghelyzeti engedélyek db számának csökkentése. A korábbi gyakorlat – az indok megfelelő alátámasztása, előrejelzés, szakmérnökök által igazolt területek – visszavezetése illetve hogy az engedélyekben előírt adatszolgáltatások (forgalmi adatok, lekezelt terület nagysága) figyelése és amennyiben ez nem teljesül, akkor szankció alkalmazása.

1107/2009/EK rendelet 53. cikk (1) bekezdése „(1) A 28. cikktől eltérve, különleges körülmények fennállása esetén a tagállamok legfeljebb 120 napra engedélyezhetik növényvédő szerek korlátozott és ellenőrzött felhasználást szolgáló forgalomba hozatalát, ha ez az intézkedés ***olyan veszély miatt szükséges, amely más ésszerű eszközzel nem hárítható el.***”

NEM növényvédelmi szükséghelyzet:

- a készítmény olcsóbb mint az engedélyezett
- már megvette, vagy évekre betárazott belőle
- ‚szokás szerint, minden évben megkaptuk’ – technológiát alapoz szükséghelyzeti engedélyre
- a gyártó piaci érdeke diktálja
- kísérletezik új kultúrában – kérjen Kísérleti engedélyt!

A Magyarországon nem engedélyezett **Kasumin 2 L** baktérium- és gombaölő permetezőszer (gyártó: CHEMARK Termelő és Kereskedő Kft. a Hokko Chemical hatóanyagából) szükséghelyzeti forgalomba hozatalát és felhasználását Magyarország egész területén szabadföldi és hajtatos paprika (500 hektár)-, **paradicsom (400 hektár)** -, uborka (50 hektár) -, zöldbab (100 hektár)-, fűszerpaprika (300 hektár)-, szárazbab (100 hektár)-, és vöröshagyma (50 hektár) **kultúrákban *Pseudomonas spp.*, *Xanthomonas spp.*, és *Clavibacter michiganensis* okozta baktériumos betegségek ellen földi permetezéssel kijuttatva**

2023. június 1-től 2023. szeptember 28-ig.

engedélyezi.

Kiskultúrás munkacsoport

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Növényvédelmi Szövetség

NÉBIH NBI

FruitVeb

Gyógynövény Szövetség és Terméktanács

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara



2023. február 21. napján megérkezett a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarától a kiskultúrás szükséghelyzeti engedélykérelmek összesített táblázata, mely tartalmazza szabadföldi és hajtattott zöldség, Gyógynövény Szövetség, Fruitveb és a Növényvédelmi Szövetség összesített kérelmeit.

2023. március 8. napján érkezett meg a NAK-tól azon szükséghelyzeti engedély kérelmek összesítése, melyek a kora tavaszi időpontban aktuálisak.

Kiskultúrás kiterjesztések

2020-ban **25**,

2021-ben **50 kiskultúrás kiterjesztés**,

2022-ben 41 készítmény engedélyét **211** kiskultúrára terjesztettük ki,

2023 – Kiskultúrás munkacsoport, NAK csomag megérkezett (prioritásként kezeljük

2023 május 15-ig: 37 készítmény engedélyét **160** kiskultúrára terjesztettük ki

***Ne szükséghelyzeti engedély legyen,
hanem a felhasználás kiterjesztése a kiskultúrára !***



Készítmény neve	Hatóanyaga	Rendeltetés	Kultúra: paradicsom		Kiadás éve	Engedély típusa
			Szabadföldi	Hajtatott		
Scala	pirimetanil	gombaölő szer		x	2022	KK
Taegro	Bacillus amyloliquefaciens FZB24 törzs	gombaölő szer		x	2022	KK
Serenade Aso	Bacillus amyloliquefaciens (korábban subtilis) QST 713 törzs	gombaölő szer	x	x	2022	KK
Orondis Ultra	mandipropamid, oxatiapiprolin	gombaölő szer	x	x	2022	új engedély
Nemguard SC	fokhagyma kivonat	fonálféregölő szer	x	x	2022	új engedély
V-5	mild pepino mosaic vírus	elicitor		x	2022	új engedély
Verimark	ciántraniliprol	rovarölő szer		x	2022	KK
Decis Forte	deltametrin	rovarölő szer	x	x	2022	KK
Erdacicoat Max	maltodextrin	rovarölő szer		x	2022	új engedély
Nissorun 25 SC	hexitiazox	rovarölő szer		x	2022	új engedély
Turex WG	Bacillus thuringiensis ssp. aizawai törzs GC-91	rovarölő szer		x	2022	új engedély
Raisan	metám	rovarölő szer		x	2022	új engedély

Készítmény neve	Hatóanyaga	Rendeltetés	Kultúra: paradicsom		Kiadás éve	Engedély típusa
			Szabadföldi	Hajtatott		
Orvego	dimetomorf, ametoktradin	gombaölő szer	x		2023	KK
Sphinx Extra	folpet, dimetomorf	gombaölő szer	x		2023	KK
Cymbal 45	cimoxanil	gombaölő szer	x		2023	KK
Benevia	ciántraniliprol	rovarölő szer		x	2023	KK
Cyperkill Max	cipermetrin	rovarölő szer	x		2023	KK
Coragen 20 SC	klórantraniliprol	rovarölő szer	x	x	2023	KK
Valmec EW	abamektin	rovarölő szer		x (zárt termesztő berendezés)	2023	új engedély

Paradicsom barna termés-ráncosodás vírus (ToBRFV)

- 2014 – első hivatalosan megerősített kimutatás Izraelben
- 2015 – első azonosítás Jordániában
- 2018 – első európai megjelenés IT (Szicília) és DE
- 2019 – EPPO riasztási (Alert) lista
- 2019 – DE felszámolta
- 2019 – megjelenés további 4 tagállamban (NL, GR, ES, UK) és TR
- 2019 – 2019/1615 sürgősségi határozat (2019.11.01-től)
- 2020 – EPPO A2 lista
- 2020 – CZ, BE, PL, CY, FR, DE (ismét megjelent)
- 2020 – EU sürgősségi rendelet (2020/1191/EU)
- 2021 – EU sürgősségi rendelet módosítása (2021/74/EU)
- 2021 – MT, **HU**, BG, AT, EE, SI, PT, + CH, + AL, +NO
- 2021 – EU sürgősségi rendelet módosítása (2021/1809/EU)
- 2022 – FI, EE (felszámolta)
- 2023 – SK

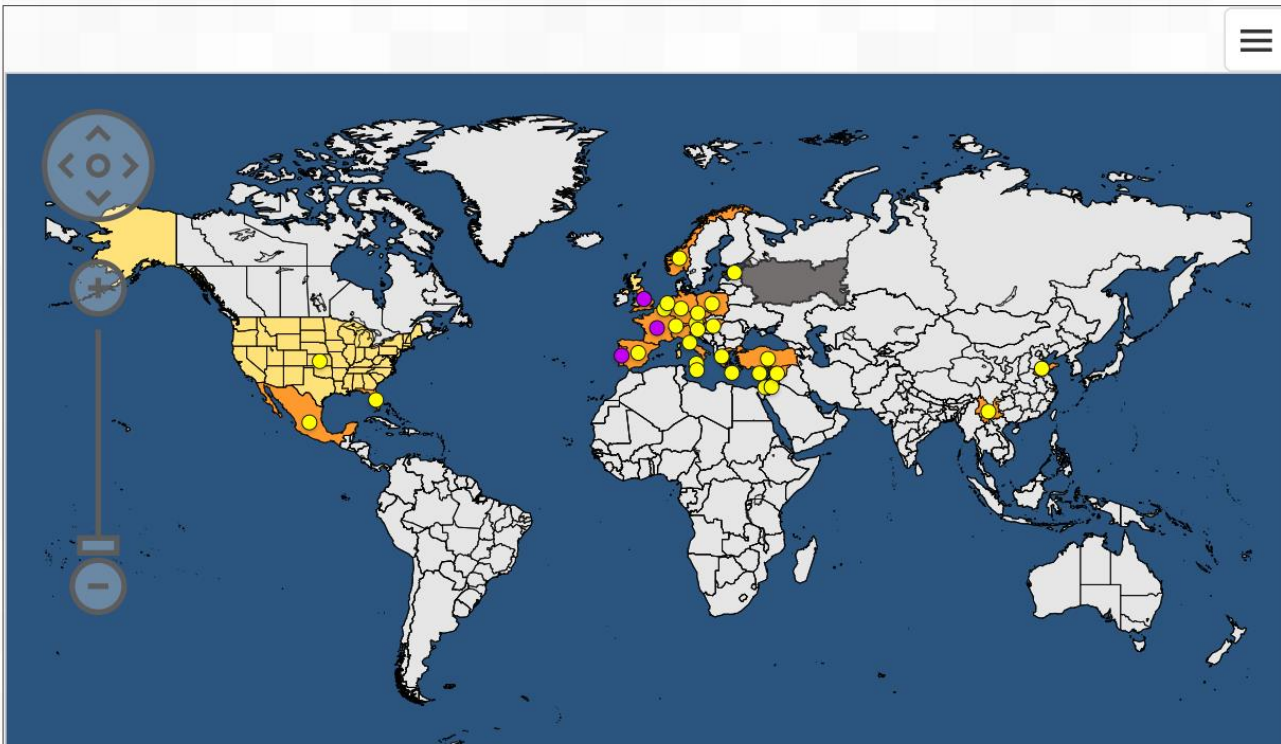


ToBRFV terjedése

vetőmaggal, ültetésre szánt növényekkel (**palántával**), paradicsom **terméssel**, de a legfőbb veszélyessége abban rejlik, hogy fertőzőképes tud maradni **mechanikai eszközökön, cipőn, ruhán**, a paradicsom szállítására használt **göngyölegén**

Distribution

Last updated: 2021-09-30



Kockázatos országok:

Izrael
Jordánia
Kína
USA
Mexikó

ToBRFV gazdanövényei

paradicsom és a **paprika**, vadon élő gazdanövényei a fekete csucsor (*Solanum nigrum*) és a kőfali libatop (*Chenopodium murale*) rezervoárként segíthetik a faj fennmaradását.



S. nigrum



Ch. murale



ToBRFV tünetei paradicsomon

Tünetek a töveken:

a száron hosszanti nekrotikus barnulás figyelhető meg, valamint az oldalhajtások, a bimbók és a csészelevelek száradása

Tünetek a levélen:

mozaikosodás, márványozottság, sárgulás, gyűrűk és deformációk, alkalmanként levelek keskenyedése (páfrány-levelűség).

A tünetek leginkább a növény felső levelein jelennek meg, a levél felülete ráncos, érdes lesz, klorotikus foltok jelennek meg rajta, a levél erek sárgulnak, és bizonyos esetekben elkeskenyedik a levéllemez.

ToBRFV tünetei paradicsomon



Tünetek a termésen:

a terméseken sárgás vagy barnás foltok jelennek meg (mint a PepMV esetében), ezek felülete később érdessé, hullámossá válik, így friss piaci értékesítésre alkalmatlanok. A zöld bogyók állaga olyan, mintha már érett lenne.

A termések szabálytalanul növekedhetnek, deformáltakká válhatnak, egyenetlenül érnek.

ToBRFV tünetei paprikán



Tünetek a levélen:

a vírusra fogékony paprikanövények levelein hólyagosodás és elszíneződés figyelhető meg, valamint mozaikszerű tünetek láthatóak. A fiatal leveleken megfigyelhető az erek kifehéredése, a vegetatív csúcs részleges elhalása és a szár barnulása a másodlagos ágak metszéspontjában található erős nektrózissal

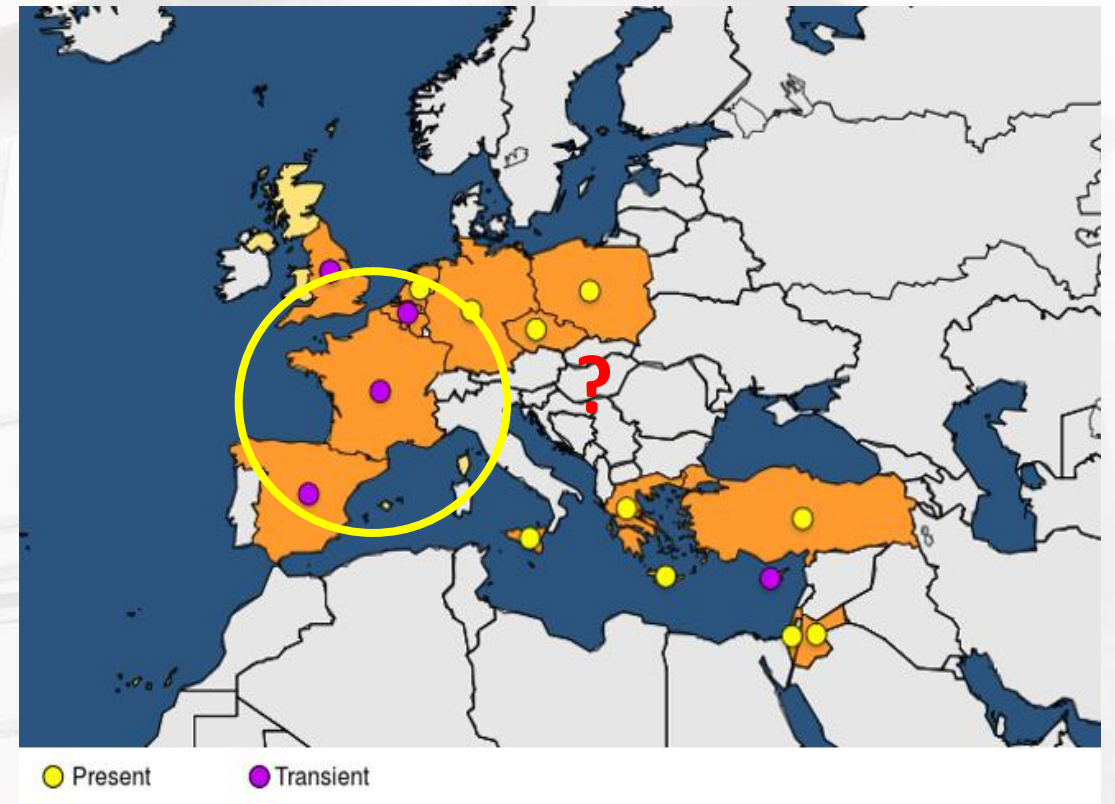
ToBRFV tünetei paprikán



Tünetek a termésen:
szabálytalan érés, torzulás, márványozottság,
sárga vagy barna felületi elszíneződés, ill.
zöld csíkok

ToBRFV első megjelenése Magyarországon

- 2021.05.03 Hollandiából hatósági értesítés érkezett egy Mo-i céggel kapcsolatban ToBRFV fertőzés gyanújáról
- ugyanezen a napon egy másik megyei cég is jelezte, hogy gyanús növényeiből egy holland labor kimutatta a károsítót
- 2021.05.04 mintavétel (a növények tünetmentesek)
- 2021.05.06 mintavétel (a növények tünetesek voltak, *csak levéltünet*)
- 2021.05.11-12 a NÉBIH ÉLI NDNRL mindkét helyen kimutatta a károsító jelenlétét



Hozott intézkedések:

A termesztő berendezés **növényegészségügyi zárlat** alá került.



Hozott intézkedések:

- **a tünetmentes bogyók** zárt végfelhasználói csomagolásban, vagy lédig értékesítés esetén egyutas göngyöleg használatával megfelelő higiéniai előírások betartása mellett az **EU területén értékesíthetők**, 3. országba azonban nem
- amennyiben a bogyókon megjelenik a vírus tünete, abban az esetben az ügyfélnek kötelessége ezt haladéktalanul jelenteni és a hatóság intézkedéséig a bogyótünetes fajta értékesítését fel kell függesztenie, **tünetes bogyók nem értékesíthető**

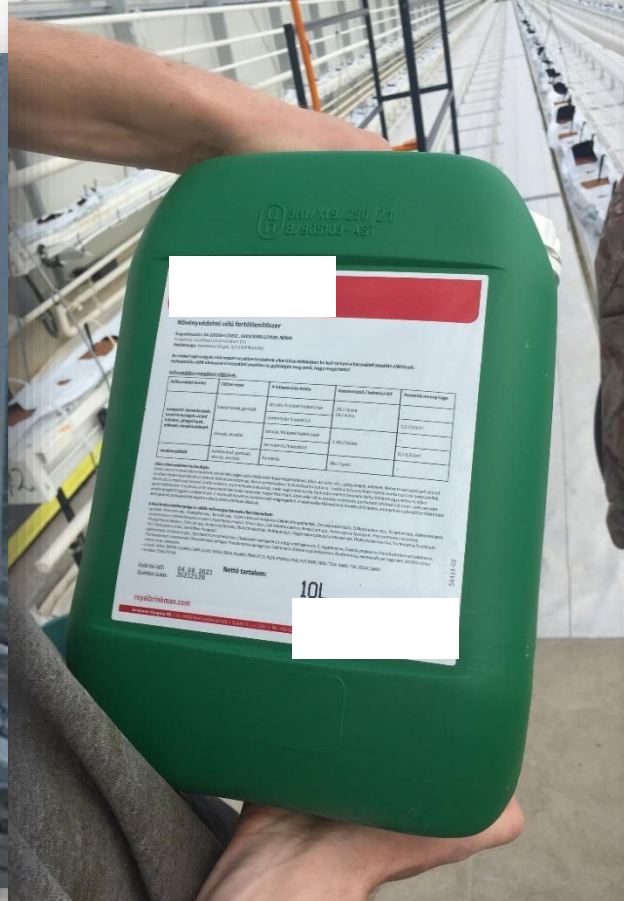
Hozott intézkedések:

- a csomagolóba történő szállítás során használt gépjárműveket, rekeszeket, göngyölegeket a termesztő berendezésekbe való visszaszállítás előtt fertőtleníteni szükséges
- a termelési ciklus végét követően a **növényeket ki kell termelni és ártalmatlanítani** kell a hatóság által kijelölt helyszínen elföldeléssel vagy hulladéklerakóban történő elhelyezéssel



Hozott intézkedések:

- Ezt követően a teljes üvegház alapos, megfelelő fertőtlenítése szükséges



2023. év

- 2023.04.13. értesítés a montegrói növényvédelmi szolgálattól, mely szerint a ToBRFV jelenlétét igazolta egy Mo.-i Kft. által forgalmazott paprika vetőmag szállítmányban.
- Illetékes Vármegyei KH Növény- és Talajvédelmi Osztályának nyomkövetési ellenőrzése, mely szerint a vetőmag tétel Kínából származik, érintett Vármegyék (8) értesítése
- 5 Vármegyében paprika palánta megsemmisítés elrendelése
- 2023.05.22. az összesen 11 mintából 3 paradicsom vetőmag mintában igazolta a NÉBIH Élelmiszerlánc-biztonsági Laboratórium Igazgatóság, Növény- és Talajvédelmi Nemzeti Referencia Laboratóriuma a paradicsom barna termés-ráncosodás vírust (ToBRFV). A fertőzéssel érintett tétel Kínából származott.

Termelő teendői

- Csak megbízható forrásból szerezzon be szaporítóanyagot.
- A külföldi előállítású szaporítóanyag használata esetén, különösen a kockázatos országokból (Izrael, Jordánia, Kína, USA, Mexikó, Hollandia) származó vetőmagokra/palántákra még vetés/ültetés előtt végeztesen laboratóriumi vizsgálatot, tekintve, hogy a növényútlevél megléte nem nyújt 100%-os garanciát a mentességre.
- Végezzen önellenőrzést a növényállományban is.
- Szigorúan tartsa be a termesztés és forgalmazás során az általános higiéniai szabályokat.
- Végezze el a használt eszközök, göngyölegek alapos és rendszeres fertőtlenítését.
- A prevenciós eljárásokon túl, fontos kiemelni, hogy a ToBRFV gyanú esetén a terjedés megakadályozása érdekében a termelőnek haladéktalanul értesítenie kell a területileg illetékes megyei kormányhivatalt.

Köszönöm a figyelmet!

